

Olsztyn, 7 marca 2019 r.

Pan
Jarosław Keller
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Braniewie
ul. Rzemieślnicza 1

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko – Mazurskiego nr FK-IV.0030.38.2019 z dnia 24 stycznia 2019 roku /**akta kontroli str. 1**/ zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

1. Katarzyna Brewka – główny specjalista, kierująca zespołem kontrolnym,
2. Stella Maścianica – główny specjalista,

przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Braniewie. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 6 lutego i zakończono w dniu 8 lutego 2019 roku. Zakresem przedmiotowym kontroli objęto formy pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w świetle przepisów:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2018 poz. 998 ze zm.), zwanej dalej ustawą lub ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 roku w sprawie szkoleń na asystenta rodziny (Dz. U. Nr 272 poz. 1608), zwanego dalej rozporządzeniem.

W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym użyto skrótów:

1. MOPS / Ośrodek / kontrolowana jednostka – co oznacza: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Braniewie, ul. Rzemieślnicza 1,
2. Dyrektor / Dyrektor Ośrodka – co oznacza: Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Braniewie, pana Jarosława Kellera,
3. Z-ca Dyrektora / Z-ca Dyrektora MOPS/ Z-ca kierownika kontrolowanej jednostki – co oznacza: Zastępcę Dyrektora ds. świadczeń środowiskowych – panią Dorotę Rekową,
4. Regulamin – co oznacza: Regulamin Organizacyjny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Braniewie,

5. Plan – co oznacza: plan pracy z rodziną, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy,
6. Procedura – co oznacza: Procedurę nadzoru, kontroli, współpracy oraz działań podejmowanych na rzecz rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny i pracownika socjalnego, wprowadzoną Zarządzeniem nr 4/2015 Dyrektora MOPS w Braniewie z dnia 18 maja 2015 r.,
7. Gmina – co oznacza Gminę Miasto Braniewo,
8. Projekt – co oznacza Projekt „Rodzina to nasza przyszłość” współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego, realizowany w latach 2017-2019 w partnerstwie z PCPR w Braniewie.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2018 r. do dnia jej zakończenia i przeprowadzono ją w obecności pani Doroty Rekowski - Zastępcy Dyrektora MOPS w Braniewie, upoważnionej w dniu 5 lutego 2019 r. przez pana Jarosława Kellera - Dyrektora MOPS do udzielania informacji oraz wyjaśnień, w związku z przeprowadzaną kontrolą /**akta kontroli str. 2/**. Ustaleń kontroli dokonano w oparciu o analizę prowadzonej w jednostce dokumentacji, informacje i wyjaśnienia przekazane przez w/w osoby oraz obecnych asystentów zatrudnionych w Ośrodku [REDAKTOWANE]. Fakt przeprowadzenia kontroli odnotowano w rejestrze prowadzonym przez Ośrodek. Działalność MOPS w Braniewie w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z uchybieniem**.

USTALENIA KONTROLI

1. Przedmiot kontroli w dokumentach organizacyjnych jednostki.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Braniewie jest jednostką organizacyjną Gminy Miasto Braniewo. W okresie objętym kontrolą działał na podstawie:

- Statutu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Braniewie, przyjętego Uchwałą Nr X/69/11 Rady Miejskiej w Braniewie z dnia 30 września 2011 r., zmienionego uchwałą z dnia 29 czerwca 2016 r. /**akta kontroli str. 3-10/**,
- Regulaminu Organizacyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Braniewie, wprowadzonego Zarządzeniem Nr 14/2017 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Braniewie z dnia 22 września 2017 r. /**akta kontroli str. 11-32/**,
- oraz aktualnie obowiązującego Regulaminu, wprowadzonego Zarządzeniem Nr 1/2019 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Braniewie z dnia 1 lutego 2019r. /**akta kontroli str. 33-52/**,

Zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zostały ujęte w wyżej wymienionych dokumentach, kontrolujący nie wnieśli uwag do ich treści.

2. Trzyletni gminny program wspierania rodziny.

Ustalono, że zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy, 26 stycznia 2018 r. Uchwałą Nr XLI/285/18 Rady Miejskiej w Braniewie, przyjęto Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 /**akta kontroli str. 53-70/**. W powyższym Programie za cel główny obrano tworzenie

dalszych członków rodziny. Potwierdzeniem konsultacji są notatki urzędowe pracowników socjalnych w teczkach rodzin objętych wsparciem MOPS w Braniewie” /akta kontroli str. 92/. Kontrolującym przedłożono notatki służbowe potwierdzające powyższe, kontrolujący w formie instruktażu pouczyli pracowników MOPS w Braniewie o konieczności dokumentowania powyższych czynności np. poprzez sporządzenie notatki na Planie, bądź stosowny podpis pracownika socjalnego oraz o konieczności opatrywania datą dokumentów przez siebie tworzonych. Powyższe wynika ponadto z wewnętrznej Procedury, określonej w Zarządzeniu Dyrektora Ośrodka, o której mowa na str. 3 niniejszego wystąpienia (§ 6 ust. 1: „Asystent rodziny zobowiązany jest do prowadzenia dokumentacji pracy z rodziną w sposób rzetelny, chronologiczny i spójny, każdy dokument winien posiadać datę jego sporządzenia i podpis pracownika (...)” /akta kontroli str. 77/.

W toku analizy dokumentacji pracy asystenta z rodziną ██████████ kontrolujący stwierdzili, iż w życiu rodziny nastąpiło dużo znaczących zmian, które wymagały sporządzenia modyfikacji planu pracy z rodziną (m.in. ograniczenie władzy rodzicielskiej poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej), zmieniał się bowiem kierunek działań (na powrót dzieci do rodziny biologicznej). Z uwagi na brak śladu w dokumentach, aby sporządzony - prawdopodobnie w styczniu 2018 r. (brak daty) - plan był zaktualizowany i dostosowany do aktualnej sytuacji /akta kontroli str. 113-115/, kontrolujący zapytali o powody braku jego weryfikacji. W wyjaśnieniach Z-ca Dyrektora poinformowała: „Weryfikacja planu pracy z ██████████ znajdowała się w aktach osobowych rodziny u pracownika socjalnego rejonu” /akta kontroli str. 92/. Powyższe sprzeczne było z informacją przekazaną w toku kontroli przez asystenta rodziny ██████████, która przyznała, iż na tamten czas nie miała świadomości potrzeby dokonywania zmian planów, oraz, że istotę ich modyfikowania zrozumiała w dniu 4 lutego br. na szkoleniu, dotyczącym roli asystenta w świetle nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zdobytą wiedzę zobowiązała się wdrożyć w swoje działania. Wobec rozbieżnych informacji kontrolujący nie mogli ustalić stanu faktycznego. Pouczyli, że brak adekwatnego do potrzeb planu pracy z rodziną może skutkować podejmowaniem niewłaściwych działań, a tym samym nieosiągnięciem celów, do realizacji których przydzielono rodzinie asystenta. W omawianym zakresie wydano zalecenie.

Ustalono ponadto, że asystenci rodziny sporządzali *Sprawozdania półroczne z pracy asystenta rodziny z daną rodziną*, będące swoistą okresową oceną sytuacji rodziny, o której mowa w art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy. Dokumenty te zawierały:

- dane członków rodziny (rodziców i dzieci),
- dane asystenta rodziny,
- wskazanie okresu, którego sprawozdanie dotyczy,
- opis podejmowanych działań,
- podsumowanie, zawierające informacje jakie obszary funkcjonowania rodziny wymagają dalszej pracy.

Opisane wyżej dokumenty /akta kontroli str. 101-106/ nie były zgodne z przyjętym w wewnętrznych Procedurach wzorem, tj. załącznikiem nr 1 do zarządzenia nr 4/2015 Dyrektora MOPS. W opinii kontrolujących proponowany w Procedurach dokument bliższy jest ocenie sytuacji rodziny, aniżeli dotychczas sporządzane sprawozdania, stąd też kontrolujący podkreślili, że istotą tego dokumentu jest wskazanie jak wygląda sytuacja rodziny, jak zafunkcjonowała po działaniach podjętych we współpracy z asystentem. Nadto, kontrolujący

warunków sprzyjających wspieraniu rodziny i jej prawidłowemu funkcjonowaniu, który zaplanowano osiągnąć poprzez:

- prowadzenie działalności profilaktycznej, sprzyjającej umacnianiu rodziny i wypełnianiu przez nią roli opiekuńczo-wychowawczej,
- zapewnienie rodzinom zagrożonym umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej pomocy w przewyciężeniu problemów opiekuńczo-wychowawczych – zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin,
- wspieranie form organizacji czasu wolnego, służących umocnieniu więzi rodzinnych,
- wzmocnienie działań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa w rodzinie,
- tworzenie warunków do wykonywania zadań gminy w obszarze wspierania rodziny.

W Programie dookreślono szczegółowe zadania, wskaźniki/mierniki, czas realizacji oraz podmioty realizujące Program. Wskazano również oczekiwane efekty oraz źródła jego finansowania.

3. Zgodność zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami oraz tworzenie możliwości podnoszenia przez nich kwalifikacji.

W okresie objętym kontrolą w Ośrodku zatrudniano trzech asystentów rodziny, dwóch w oparciu o umowę o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy, jednego w oparciu o umowę –zlecenie (w ramach projektu współfinansowanego ze środków unijnych „Rodzina to nasza przyszłość”). Z analizy dokumentacji kadrowej dokonanej przez kontrolujących wynika, że zatrudnieni asystenci posiadali kwalifikacje niezbędne do pracy na stanowisku asystenta rodziny, zgodnie z wymogami określonymi w art. 12 ust. 1, pkt 1a i 1b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Akta osobowe zawierały także oświadczenia potwierdzające spełnianie przez asystentów warunków określonych w art. 12 ust. 1, pkt 2, 3 i 4, ustawy to jest o:

- niepozbawieniu / nieograniczeniu władzy rodzicielskiej,
- braku obowiązku alimentacyjnego,
- nieskazaniu prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo (w tym także skarbowe).

Ustalono, że praca asystentów rodziny nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca ta była prowadzona, zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy. Asystenci nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę, czego nie dopuszcza art. 17 ust. 4 ustawy /**akta kontroli str. 47/**.

W wyniku analizy przedłożonych dokumentów (zaświadczeń i certyfikatów poszkoleniowych) stwierdzono, że dwóch asystentów rodziny w okresie objętym kontrolą nie brało udziału w szkoleniach zewnętrznych, jeden z asystentów rodziny wziął udział w szkoleniu dotyczącym roli asystenta w świetle nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Częstszą formą systematycznego podnoszenia własnych kwalifikacji było samokształcenie, co zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy dopuszcza aktualne prawodawstwo.

4. Tryb przydzielania i realizacja zadań asystenta rodziny

Ustalono, że w Ośrodku wprowadzano, w formie wewnętrznego zarządzenia, *Procedurę nadzoru, kontroli, współpracy oraz działań podejmowanych na rzecz rodzin objętych*

wsparciem asystenta rodziny i pracownika socjalnego /akta kontroli str. 75-88/, która regulowała sposób prowadzenia pracy z rodziną, sposób jej dokumentowania oraz zakres kompetencji pracownika socjalnego i asystenta rodziny.

Na podstawie analizy przedłożonej dokumentacji oraz uzyskanych informacji stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą asystenci nie pracowali w tym samym czasie z większą liczbą rodzin niż 15, zatem stosownie do zapisu art. 15 ust. 4 ustawy. W 2018 roku asystenci objęli wsparciem łącznie 27 rodzin, w dacie kontroli pracowali z 17 rodzinami /akta kontroli str. 89/.

Szczegółowej analizie poddano 9 teczek rodzin z całego okresu objętego kontrolą (w tym 3 rodzin, które zakończyły współpracę). Potrzeby objęcia rodzin asystenturą rozpoznane zostały zarówno przez sam Ośrodek, z racji objęcia tych rodzin pomocą socjalną, jak i na podstawie postanowienia Sądu. W każdym przypadku w rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji rodzicielskich pracownicy socjalni przeprowadzili wywiad środowiskowy, i jeżeli z analizy sytuacji rodziny wynikało, iż potrzebuje ona wsparcia asystenta, pracownicy socjalni formułowali odrębny wniosek formalny do Dyrektora Ośrodka o jego przydzielenie. W okresie objętym kontrolą nie przydzielano asystenta w oparciu o przepisy ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem” (Dz. U. 2016, poz.1860 ze zm.).

Początkiem współpracy asystenta z rodziną było pisemne wyrażenie zgody rodziny na objęcie jej wsparciem asystenta, dokonane w obecności pracownika socjalnego. W każdym badanym przypadku takie oświadczenie zostało przez rodzinę podpisane, co pozwala stwierdzić, iż Ośrodek działał zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy. Z analizy wynika, że bazą do stworzenia planu pracy z rodziną, poza wywiadem środowiskowym były dokumenty: *karta rodziny* oraz *wstępna ocena sytuacji rodziny*.

W okresie objętym kontrolą zatrudnieni asystenci sporządzali plany pracy z rodziną. Obowiązujące w dacie kontroli plany, poza wskazaniem nazwiska rodziny i adresu jej zamieszkania, zawierały:

- przyczyny powstania problemów rodziny,
- diagnozę problemów występujących w rodzinie,
- zasoby klienta,
- cele sformułowane przez rodzinę,
- uszczegółowienie działań i zakładanych celów do osiągnięcia przez rodzinę przy pomocy asystenta wraz z terminami wykonania oraz wskazaniem osób odpowiedzialnych za wykonanie działania (w ujęciu tabelarycznym),
- opis spodziewanych efektów.

Wszystkie badane dokumenty zawierały podpis członka rodziny, podpis asystenta, pieczęć i podpis Dyrektora Ośrodka. Nie zawierały natomiast daty ich sporządzenia oraz podpisu pracownika socjalnego, będące swoistym potwierdzeniem wspólnej pracy nad tym dokumentem, do czego obliguje art. 15 ust. 1 ustawy. Zapytana o sposób dokonywania konsultacji planu pracy z rodziną z pracownikiem socjalnym /akta kontroli str. 90/, Z-ca Dyrektora poinformowała: *„Przy pierwszym kontakcie z rodziną (asystenta rodziny i pracownika socjalnego) ustalano zasady współpracy. Plan pracy z daną rodziną był opracowany przez asystenta rodziny w konsultacji z pracownikiem socjalnym, po dokonaniu wstępnej oceny sytuacji rodziny w wyniku ustalenia aktualnej sytuacji z perspektywy członków rodziny, jak również informacji o rodzinie zebranej od pracownika socjalnego, czy też*

wskazali na konieczność dostosowania w/w dokumentów do nazewnictwa zgodnego z obowiązującymi przepisami, o czym pouczono pracowników, jak i Z-cę Dyrektora MOPS.

Co do zasady oceny te (tu: sprawozdania półroczne), podpisane przez asystenta rodziny, przedkładane były Dyrektorowi Ośrodka, w trzech badanych przypadkach /**akta kontroli str. 90/** kontrolujący nie dopatrzili się potwierdzenia przekazania przedmiotowych ocen kierownikowi jednostki, która organizuje pracę z rodziną. W kolejnym dniu kontroli przedłożone zostały kontrolującym karty ocen zawierające podpisy Dyrektora Ośrodka, wraz z wyjaśnieniem: „*Karty bez podpisu Dyrektora, były kartami roboczymi asystenta rodziny. Karty ocen okresowych sytuacji rodzin [tu wskazane nazwiska] podpisane zarówno przez Dyrektora, jak również asystenta rodziny znajdowały się w innych aktach osobowych rodzin, tj. aktach projektu „Rodzina to nasza przyszłość”* /**akta kontroli str. 92/**.”

Analiza akt osobowych rodzin pozwoliła sformułować wniosek, iż w Ośrodku realizowano bezzasadną praktykę kończenia współpracy z rodziną, nawet jeśli z oceny okresowej wynikało, że wsparcia w formie asystenta rodzina wymagała nadal. W przypadku jednej rodziny współpracę podjętą 2 lipca 2018 roku zakończono już w dniu 31 grudnia 2018 roku „...ze względu na zakwalifikowanie się [tu wskazano personalia] do udziału w projekcie pn. „Rodzina to nasza przyszłość” realizowanego w okresie od stycznia do grudnia 2019. Rodzina będzie objęta wsparciem asystenta z projektu”. Nadto, w rodzinie tej w sierpniu 2018 r. po raz kolejny przeprowadzono wywiad środowiskowy na potrzeby Projektu, który miał rozpocząć się wraz z początkiem 2019 roku. W opinii kontrolujących brak jest zasadności przeprowadzania kolejnych wywiadów lub kończenia współpracy z asystentem tylko ze względu na zmianę osoby asystenta lub zmianę źródła jego finansowania, bowiem nie ustaje potrzeba wspierania samej rodziny i nie osiągnięto założonych celów. Powyższe stanowisko przekazano Z-cy Dyrektora w ramach bieżącego instruktażu.

Ustalono, że po sporządzeniu *Sprawozdania kończącego pracę asystenta z daną rodziną* asystent wraz z pracownikiem socjalnym składali do Dyrektora Ośrodka formalny *Wniosek o zakończenie objęcia rodziny wsparciem asystenta rodziny*, wraz z uzasadnieniem. Formalnie do takiego wniosku ustosunkowywał się także Dyrektor kontrolowanej jednostki, wskazując datę zakończenia udzielania pomocy w formie asystenta rodziny.

Zgodnie z informacją przekazaną przez p. Dorotę Rekowską, w Ośrodku przyjęto, że monitorowanie funkcjonowania rodziny przez asystenta, po zakończeniu z nią współpracy, trwać będzie około 3 m-cy (w zależności od sytuacji). Asystent sprawdzał funkcjonowanie rodziny w miejscu jej zamieszkania, z czynności tych sporządzał kartę *Monitoringu sytuacji w rodzinie*.

Ustalono, że w dacie kontroli w pieczy zastępczej (w różnych jej formach) przebywało łącznie 47 dzieci. W okresie objętym kontrolą umieszczono zaś 15 dzieci. W związku z powyższym kontrolujący zweryfikowali również, czy kontrolowana jednostka realizuje również obowiązek wynikający z zapisów art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy, to jest czy plan pomocy rodzinie tworzony przez asystenta rodziny skoordynowany jest z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej. Poddane analizie dokumenty (w przypadku dwóch rodzin) nie zawierały bowiem śladu tych działań. Z-ca Dyrektora wyjaśniła: „*Plan pomocy rodzinie, w której dzieci umieszczono w pieczy zastępczej, asystenci rodzin sporządzali po uprzednim uzgodnieniu działań z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej PCPR w Braniewie (...) oraz pracownikiem socjalnym PDD „Słoneczne Wzgórze” we Fromborku (...). W załączeniu notatki urzędowe potwierdzające ten fakt*” /**akta kontroli str. 92, 95,96,98/**.”

Kontrolujący zapoznali się z uzupełnionymi dokumentami, uznając ich ważność odstąpili od wydania zaleceń w omawianym obszarze.

Analiza dokumentacji prowadzonej przez asystentów, w tym prowadzonych *Miesięcznych kart pracy asystenta rodziny* a także notatek służbowych wykazała, że ich praca realizowana była adekwatnie do potrzeb rodzin i z wykorzystaniem możliwości samego Ośrodka oraz instytucji działających na terenie powiatu braniewskiego. Praca asystentów koncentrowała się między innymi na:

- poprawie sytuacji życiowej rodzin, w tym nabywaniu umiejętności i kompetencji w obszarze prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, zarządzania budżetem domowym, racjonalnego wydatkowania środków pieniężnych,
- motywowaniu do podnoszenia wiedzy na temat rozwoju dzieci, ich potrzeb, w tym także potrzeb edukacyjnych,
- nauce konstruktywnego spędzania czasu, atrakcyjnego także dla dzieci,
- nauce systematyczności i dobrych nawyków, w tym dotyczących stałych pór posiłków, odrabiania lekcji, zabaw z dziećmi, kontroli czystości czy dbania o higienę i zdrowie,
- pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, w tym poprawy warunków bytowych oraz sporządzaniu pism urzędowych (w tym do Administracji Budynków Komunalnych),
- pomocy w rozwiązywaniu problemów natury psychologicznej, w szczególności poprzez motywowanie do skorzystania z pomocy specjalistów i umawianie na wizyty (w tym do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Braniewie, Poradni Zdrowia Psychicznego PULS w Braniewie, Poradni Zdrowia Psychicznego KARAN w Elblągu),
- pomocy rodzicom w przypadku trudności wychowawczych z dziećmi, poprzez konsultacje wychowawcze, współpracę ze szkolnymi pedagogami,
- wzmacnianiu aktywności zawodowej i motywowaniu do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, ułatwiających efektywne zaistnienie na rynku pracy,
- pomocy w poszukiwaniu zatrudnienia oraz pisaniu listów motywacyjnych, cv, aplikacji o pracę.

Ustalono ponadto, że asystenci rodziny raczej nie uczestniczyli w pracach zespołu interdyscyplinarnego oraz grupach roboczych, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. W sytuacjach tego wymagających udział w grupach roboczych brali pracownicy socjalni. W opinii kontrolujących czynności takie powinni podejmować również asystenci rodzin, szczególnie w przypadku, gdy rodzina, której wsparcia udzielają, objęta jest procedurą Niebieskiej Karty, o czym stanowi de facto art. 15 ust. 1 pkt 19 ustawy. Powyższe stanowisko przedstawiono Z-cy Dyrektora w toku instruktażu. Kontrolowana jednostka współpracowała natomiast z jednostkami administracji rządowej, miejscowym Urzędem Miasta, organizacjami pozarządowymi (w tym Inkubatorem Przedsiębiorczości), miejscowymi szkołami i przedszkolami, policjantami dzielnicowymi a także innymi podmiotami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny.

5. Formy pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

▪ Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne

W okresie objętym kontrolą Gmina Miasto Braniewo zapewniała rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, dostęp do specjalistycznego

poradnictwa, także w samym Ośrodku. Pomoc specjalistyczna realizowana była przez działania psychologa, który zatrudniony w ramach Projektu „Rodzina to nasza przyszłość” pracował z rodzinami zgodnie z przyjętym w Projekcie harmonogramem zajęć. W 2018 r. w formie indywidualnych spotkań objął wsparciem 7 rodzin, w 2019 natomiast 5 rodzin. Dodatkowo Ośrodek kierował potrzebujące wsparcia rodziny do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Braniewie (4 rodziny w zakresie pomocy pedagogicznej, psychologicznej i logopedycznej) oraz Poradni Zdrowia Psychicznego, prowadzonej przez Stowarzyszenie Katolicki Ruch Antynarkotyczny KARAN w Elblągu (2 rodziny w zakresie pomocy psychologicznej i psychiatrycznej) /akta kontroli str. 109/.

▪ Terapia i mediacje

Ustalono, że w badanym okresie rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych mogły skorzystać z terapii prowadzonej przez terapeutów uzależnień w zewnętrznej jednostce, z którą współpracuje braniewski MOPS, tj. Poradni Zdrowia Psychicznego PULS w Braniewie. W 2018 roku z terapii uzależnień skorzystały 3 rodziny, w 2019 roku już 2 rodziny. W dacie kontroli Poradnia PULS prowadziła również zajęcia dla współuzależnionych, stąd też jedna z rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze korzystała również z terapii dla współuzależnionych. Sesje terapeutyczne odbywały się w godzinach pracy Poradni, tj. od poniedziałku do piątku pomiędzy 8.30 a 18.30 /akta kontroli str. 109-110/.

▪ Usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne

Z dokumentacji przedłożonej przez Zastępcę Dyrektora wynika, że w okresie objętym kontrolą MOPS w Braniewie świadczył specjalistyczne usługi opiekuńcze w wymiarze 4 godzin tygodniowo dla jednej z rodzin, która wymagała wsparcia z uwagi na występujące u rodzica zaburzenia psychiczne.

Dodatkowo, w ramach usług dla rodzin z dziećmi, Ośrodek zorganizował zajęcia przedszkolne dla najmłodszych, na czas zajęć ich rodziców w ramach Projektu „Rodzina to nasza przyszłość” /akta kontroli str. 110/.

▪ Pomoc prawna, w tym w zakresie prawa rodzinnego

Ustalono, że w 2018 roku Ośrodek zatrudniał w swojej siedzibie radcę prawnego, który zgodnie z harmonogramem świadczył indywidualne porady prawne w ramach Projektu „Rodzina to nasza przyszłość”. W 2018 roku z porad prawnych skorzystało 7 rodzin, w 2019 (do dnia kontroli) – 9 rodzin. Pozostałym osobom radca prawny udzielał nieodpłatnych porad prawnych w poniedziałki i czwartki w godz. od 15.00 do 17.00, w tym również dla 2 rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy. Gmina Miasto Braniewo ułatwiała także dostęp do pomocy prawnej poprzez umiejscowienie punktu pomocy prawnej w Zespole Szkół Budowlanych w Braniewie (8 godzin od poniedziałku do piątku) i tu pomocy udzielono 4 rodzinom z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Jedna z rodzin objęta została poradnictwem prawnym w braniewskim PCPR.

▪ Organizowanie dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych dalej „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”

W okresie objętym kontrolą kontrolowana jednostka realizowała wspomniany wcześniej Projekt, w ramach którego zapewniała rodzinom mającym trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych możliwość spotkań z innymi rodzinami (warsztaty z dziećmi, grupy wsparcia, wyjazdy integracyjne), w ramach których blisko 14 rodzin mogło zdobyć nową wiedzę w zakresie zdrowego stylu życia, wymienić się doświadczeniami związanymi z prowadzeniem domu, czy sposobami na rozwiązywanie problemów wychowawczych. Jedną z rodzin, których akta poddano analizie, zmotywowano do udziału w zajęciach „Szkoły dla rodziców”, realizowanych przez miejscowy „Inkubator Przedsiębiorczości”, z którym MOPS w Braniewie podjął współpracę.

6. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego:

Zgodnie z informacją przedłożoną przez Z-cę Dyrektora, w okresie objętym kontrolą w Mieście Braniewo nie funkcjonowały placówki wsparcia dziennego, o których mowa w art. 18-28 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Opiekę i wsparcie w rozwoju dzieci uzyskiwały natomiast w świetlicach funkcjonujących na terenie szkół podstawowych oraz w świetlicy opiekuńczo-wychowawczej prowadzonej przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Z pisma przesłanego przez przewodniczącego MKRPA przy Urzędzie Miasta Braniewo do MOPS w Braniewie /akta kontroli str. 112/ wynika, że w 2018 roku w ramach działalności tejże świetlicy dzieciom i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych udzielano pomocy w nauce, proponowano zajęcia edukacyjne, sportowe czy też basenowe. Zajęcia odbywały się 8 razy w miesiącu po 2 godziny dziennie i prowadziło je dwóch pedagogów szkolnych. W ciągu roku udział wzięło w nich około 50 uczestników. W opinii kontrolujących przedłożone dane pozwalają przypuszczać, iż jest to placówka wsparcia dziennego, o której mowa w art. 18-28a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jednakże Zastępca Dyrektora MOPS w Braniewie nie posiadała innej wiedzy na temat jej funkcjonowania. Poinformowała jednocześnie, że z władzami miasta podejmowane są aktualnie rozmowy na temat utworzenia w strukturach Ośrodka „świetlicy środowiskowej” /akta kontroli str. 111/.

7. Funkcjonowanie rodzin wspierających:

Ze zgromadzonej dokumentacji oraz pozyskanych informacji wynika, że w Gminie Miasto Braniewo żadna z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych nie była objęta pomocą rodziny wspierającej. Żadnej z rodzin prawidłowo funkcjonujących takie zadanie nie zostało też powierzone. Pani Dorota Rekowska poinformowała, że „MOPS w Braniewie zatrudniając asystentów rodziny zabezpiecza potrzeby w zakresie pomocy rodzinie przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze. Prowadzono rozmowy z przedstawicielami Rady Miejskiej w Braniewie o możliwości wsparcia rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze w formie rodzin wspierających. Aktualnie rodziny z terenu Braniewa nie zgłaszają potrzeby takiego wsparcia, w związku z czym nie prowadzono działalności w tym zakresie” /akta kontroli str. 108/.

8. Uwagi i wnioski

Mając na uwadze ustalenia kontroli wnioskować można, że w okresie objętym kontrolą, rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych,

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Braniewie zapewniał dostęp do różnych form wsparcia, przewidzianych w art. 10 ust. 3 ustawy. Analiza prowadzonej dokumentacji pozwala sformułować wniosek, że praca asystentów zatrudnionych w Ośrodku realizowana jest z dużym zaangażowaniem, większej rzetelności wymaga natomiast sposób jej dokumentowania. Zgodnie bowiem z zapisami art. 15 ust. 1 pkt 14 ustawy asystent zobligowany jest do dokumentowania swojej pracy. Z uwagi na fakt, iż stwierdzone braki usprawiedliwiano gromadzeniem dokumentów w teczkach innych pracowników Ośrodka, należy przyjąć w jednostce takie techniczne rozwiązania, które umożliwią gromadzenie dokumentacji pracy asystenta w jednym miejscu.

Mając jednocześnie na względzie dużą liczbę dzieci z terenu Gminy, umieszczonych w pieczy zastępczej, rekomenduje się podjęcie działań zmierzających do uruchomienia placówki wsparcia dziennego, która mogłaby wesprzeć dysfunkcyjnych rodziców w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i być jednocześnie dla dzieci konstruktywną alternatywą spędzania wolnego czasu.

9. Zalecenia

W związku ze stwierdzonym uchybieniem, działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie przez Dyrektora, jako osoby odpowiedzialnej za jego powstanie, stosownych działań, mających na celu wyeliminowanie uchybienia oraz realizację następującego zalecenia:

1. W przypadku zaistnienia istotnych zmian w życiu lub funkcjonowaniu rodziny objętej wsparciem asystenta rodziny modyfikować plan pracy z rodziną w celu jego dostosowania do rzeczywistych potrzeb. **Termin realizacji – na bieżąco.**

Kontrolowanej jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz z zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Podstawa prawna:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 998 ze zm.).

Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Joanna Jabłńska-Kastrau
ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej

GŁÓWNY SPECJALISTA

Katarzyna Brewka

Katarzyna Brewka

GŁÓWNY SPECJALISTA

Stella Muscianica

Stella Muscianica